

Metaphors of Prospective Special Education Teachers Towards Twice-Exceptionality

Seda ŞAKAR, Hacettepe University, ORCID ID: 0000-0002-3784-4069

Mustafa Serdar KÖKSAL, Hacettepe University, ORCID ID: 0000-0002-2185-5150

Abstract

An individual's ability and disability in one or more areas is called twice-exceptionality. The aim of this study is to examine the metaphorical perceptions of prospective special education teachers about the concept of twice-exceptionality. The research was designed as a case study, one of the qualitative research methods. The study, consisting of participants determined by criterion sampling, was carried out with the participation of 175 teacher candidates studying in the special education department in the 2020-2021 academic year. Research data were collected by means of metaphors produced by the participants in response to the sentence "Twice exceptional is like because". When the metaphors developed by the participants were examined, it was seen that 120 valid metaphors were produced. Valid metaphors were analyzed with the content analysis method. As a result of the analysis, metaphors were grouped under seven conceptual categories considering their common features. These conceptual categories are contrast, difficulty, secrecy, variety, effort, integrity, and change. As a result of the research, it was seen that the special education teacher candidates associated the concept of twice-exceptionality with the metaphors "rainbow", "multiple disabilities", "medallion" and "magnet". The findings obtained were discussed within the framework of the literature and recommendations were presented.

Keywords: Twice-exceptionality, giftedness, metaphorical perception, special education

Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 22, No 3, 2021
pp. 1924-1941
DOI:10.17679/inuefd.908319

Article Type
Research Article

Received
02.04.2021

Accepted
14.09.2021

Suggested Citation

Şakar, S., & Köksal, M. S. (2021). Metaphors of prospective special education teachers towards twice exceptional, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 22(3), 1924-1941. DOI: 10.17679/inuefd.908319

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Giftedness involves being competent in different areas while disability involves the experience of challenge in different areas in spite of certain adaptations and modifications. Actually, it is seen that giftedness and disability are separate characteristics and they are not observed together in the same person. However, we know that they have neurobiological and genetic roots and a person can have both sides of the continuum between giftedness and disability (Neihart, 2008). Individuals with gifts and disabilities are named as twice-exceptional and they need differentiated education similar to their counterparts having special needs in education due to their specific characteristics. The main problem in twice-exceptionality is identification since masking makes the identification very complicated. Masking means making a special characteristic unnoticeable due to the shadow of another characteristic (McCoach et al., 2001). Hence it can be suggested that awareness about twice-exceptionality is a determinant of overcoming masking problems. Based on this idea, it is expected that prospective special education teachers should be aware of the two-sided picture of twice-exceptional students. One way of providing such awareness is to provide experiences about twice-exceptional students in regular teacher education courses. But before course design and teaching, we have to determine their perceptions and knowledge about twice-exceptionality. For learning about the perceptions, metaphorical representations of a concept such as twice-exceptionality might be determined and the perceptions might provide information in course design and teaching. Therefore, we aimed to determine perceptions of prospective special education teachers by examining their metaphorical representations regarding the concept of twice-exceptionality.

Purpose

The purpose of this research is to examine metaphorical representations of prospective special education teachers about twice-exceptionality. There are two research questions related to the main purpose of this study:

1. Which kind of metaphors regarding twice-exceptionality are represented by prospective special education teachers?
2. Which conceptual categories regarding the metaphors might be produced when common characteristics of them are considered?

Method

In this study, a case study as a qualitative research method was used and the cases were determined as metaphorical representations of the prospective teachers. One hundred and seventy-five participants were involved. The participants were prospective special education teachers in freshman, sophomore, junior, and senior years. The majority of them were female (71.4%). For collecting data, an open-ended question was asked as "Twice-exceptionality is like because". Then, the metaphors were named and classified by assigning them to a conceptual category. Two different researchers classified the metaphors and their agreement rate was found as .92.

Findings

The findings revealed that the participants produced 120 valid metaphors regarding twice-exceptionality. These metaphors were classified under the seven conceptual categories: Conflict, challenge, privacy, difference, struggle, holistic, and change. Fifty-four metaphors about the conflict category were produced by the participants. For the difference and challenge categories, 20 and 15 metaphors were produced, respectively. For the privacy and struggle categories, 12 and 10 metaphors were produced, respectively. For the holistic and change categories, 6 and 3 metaphors were produced, respectively.

Discussion & Conclusion

In this study, the findings showed that the majority of the metaphors produced by the prospective teachers were about the conflicting nature of twice-exceptionality. Actually, this situation is expected due to the fact that twice-exceptionality involves conflicting sides of being special; giftedness and disability (Stenberg & Grigorenk, 2012). This finding has importance for differentiated education of twice-exceptional students since teachers should plan their teaching by considering both disability and giftedness. The least number of metaphors was produced for the change category, this finding is interesting because changing nature of weak and strong characteristics of twice-exceptionality is emphasized. This point makes planning and teaching hard, however, teachers might experience changes in aspects of twice-exceptionality. In conclusion, it is seen that metaphorical representations of twice-exceptionality in minds of the prospective teachers vary and they reflect the perceptions of the prospective teachers. We believe that the information about the metaphorical representations of twice-exceptionality is valuable for course design and teaching plans. However, future studies should be cautious about the sample size and limitations of using one instrument to collect data. More number participants than the current study might provide additional categories and samples of metaphors. At the same time, using individual interviews and open-ended follow-up questions might be helpful to see the picture in detail.

Özel Eğitim Öğretmen Adaylarının İki Kere Farklılığa Yönelik Metaforik Algıları

Seda ŞAKAR, Hacettepe Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-3784-4069

Mustafa Serdar KÖKSAL, Hacettepe Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-2185-5150

Öz

Bir bireyin bir veya daha fazla alanda yetenek ve yetersizlik göstermesi iki kere farklılık olarak adlandırılmaktadır. Bu araştırmanın amacı, özel eğitim öğretmen adaylarının iki kere farklılık kavramı hakkındaki metaforik algılarını incelemektir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması ile yürütülmüştür. Ölçüt örnekleme ile belirlenmiş katılımcılardan oluşan çalışma, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında özel eğitim bölümünde öğrenim görmekte olan 175 öğretmen adayının katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri, katılımcıların "iki kere farklılık gibidir çünkü" cümlesine yanıt olarak ürettikleri metaforlar yolu ile toplanmıştır. Katılımcıların geliştirdikleri metaforlar incelendiğinde 120 geçerli metafor üretildiği görülmüştür. Geçerli metaforlar içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda metaforlar ortak özellikleri dikkate alınarak yedi kavramsal kategori altında toplanmıştır. Bu kavramsal kategoriler zıtlık, zorluk, gizlilik, farklılık, çaba gerektirme, bütünlük ve değişimdir. Araştırma sonucunda özel eğitim öğretmen adaylarının iki kere farklılık kavramını en fazla "gökkuşağı", "çoklu yetersizlik", "madalyon" ve "mıknatıs" metaforları ile ilişkilendirdikleri görülmüştür. Elde edilen bulgular alanyazın çerçevesinde tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: iki kere farklılık, üstün zekâ, metaforik algı, özel eğitim

Inönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 22, Sayı 3, 2021
ss. 1924-1941
DOI:10.17679/inuefd.908319

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
02.04.2021

Kabul Tarihi
14.09.2021

Önerilen Atıf

Şakar, S., & Köksal, M. S. (2021). Özel eğitim öğretmen adaylarının iki kere farklılığa yönelik metaforik algıları. *Inönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3), 1924-1941. DOI: 10.17679/inuefd.908319

Özel Eğitim Öğretmen Adaylarının İki Kere Farklılığa Yönelik Metaforik Algıları

Gün geçtikçe farkındalığı artan bir kavram olan iki kere farklılık, bir ya da birden fazla alanda yetenek gösterirken bir ya da birden fazla alanda yetersizlik gösteren bireyler için kullanılmaktadır (Gilman & Peters, 2018; Reis vd., 2014; Trail, 2011). İki kere farklı bireylerin fark edilmesi ve uygun eğitim koşullarının sağlanması önemlidir (Buică-Belciu & Popovici, 2014) ancak eğitimcilerin büyük bir çoğunluğu özel yetenekli öğrencilerin herhangi bir yetersizlik göstermeyeceğini düşünmektedirler (Krausz, 2017; Webb vd., 2016). Bu sebeple iki kere farklı öğrenciler ya sadece tek bir tanı doğrultusunda değerlendirilmekte ya da yetersizlik ve yetenek tanımlarının birbirini maskeleymesi sonucunda hiç fark edilmemektedirler (Amran & Majid, 2019; Neihart, 2008). Maskeleyen etkisinin yarattığı bu dezavantaj nedeniyle iki kere farklı öğrencilerin fark edilmesi ve potansiyellerini gerçekleştirebilmeleri zorlaşmaktadır (Brody & Mills, 1997). Bu durum, iki kere farklı öğrencilerin fark edilmesi ve desteklenmesinde öğretmen rolünün önemini arttırmaktadır (Neihart, 2008; Wang & Neihart, 2015). Bu konuda öğretmenlerin tutumları oldukça kıymetlidir (Camcı-Erdoğan, 2020; Orel vd., 2004, Şahin & Güldenoğlu, 2013). Çünkü bir öğretmen iki kere farklı bir öğrenci için olumlu tutum göstermiyorsa bu öğrencinin sınıf ortamında potansiyelinin desteklenmesi mümkün olmayacaktır (Brody & Mills, 1997).

Öğretmenlerin yetersizlik gösteren bireylerin eğitimlerine (Gökdere, 2012) ve özel yetenekli bireylerin eğitimlerine (Laine vd., 2019) yönelik olumlu tutum gösterdikleri bilinmektedir. İki kere farklı öğrenciler söz konusu olduğunda ise öğretmenlerin bu öğrencileri tanımlamakta (Alsamiri, 2018) ve anlamakta zorlandıkları için karmaşık tutumlar sergiledikleri görülmektedir (Gari vd., 2015).

Tutumlar metaforlar yolu ile de incelenebilir. Metafor, bir kavramın başka bir kavrama benzetilerek açıklanmasıdır. Bu iki kavram birbirine çok az, hatta hiç benzemiyor olabilir. Yine de kavramlardan birini çok iyi tanıyor olmak bize diğerini daha iyi anlama olanağını sağlar (Özsoy, 2014).

Alanyazın incelendiğinde özel eğitim, özel gereksinimli bireyler ile ilgili metaforik algıları inceleyen çalışmalar mevcutken (Akgül, 2021; Camcı-Erdoğan & Güçyeter, 2019; Duran & Dağlıoğlu, 2017; Efilti vd., 2021; Eraslan-Çapan, 2010; Godor, 2019; Kırmızı & Tarım, 2018; Özabacı & Ergün-Başak, 2013; Özsoy, 2014; Servi & Baştuğ, 2019; Uçuş, 2016) iki kere farklılık ile ilgili metaforik algıları inceleyen bir çalışma bulunmamaktadır. Örneğin öğretmen adayları özel eğitim için güçlendirici ve onarıcı, güç ve zor bir yapı (Uçuş, 2016); öğretmenler ise üstün zekâlılar eğitimi için çok katmanlı, yetiştirme ve performans kategorilerinde metaforlar üretmişlerdir (Godor, 2019). Özel gereksinimli bireyler için yapılan metaforik algı çalışmaları incelendiğinde ise öğrenme güçlüğüne sahip öğrenciler için çoğunlukla olumsuz metaforlar üretildiği (Özabacı & Ergün-Başak, 2013); özel gereksinimli öğrenciler için mevcut durumlarının iyileştirilmesi ve yardıma muhtaç kategorilerinde metaforlar üretildiği görülmüştür (Servi & Baştuğ, 2019). Bir başka çalışmada ise en fazla akademik süreç ve ilgi kategorilerinde metafor üretildiği görülmüştür (Efilti vd., 2021). Bununla birlikte araştırmacılar tarafından, öğretmenlerin özel eğitimi bir ihtiyaç, özel gereksinimli bireyleri de muhtaç bir birey olarak görmekte oldukları ve onlara karşı olumsuz tutumlar geliştirdikleri çıkarımı yapılmıştır (Efilti vd., 2021). Özel yetenekli bireylere yönelik metaforik algıları araştıran çalışmalar incelendiğinde ise yüksek performans gösteren, yetersiz koşullarda gelişmeye çalışan, uygun

eğitime gereksinim duyan (Eraslan-Çapan, 2010); yüksek performans gösteren çalışkan birey, uygun eğitime gereksinim duyan birey (Özsoy, 2014); hazine, elmas ve altın gibi metaforların üretildiği değer kategorisi (Duran & Dağlıoğlu, 2017); hassas bir eğitim ve farklı (Kırmızı & Tarım, 2018); uygun ortam, yüksek performans (Camcı-Erdoğan & Güçyeter, 2019); üstün zekâlılara özgü özellikler, eğitim ve sosyal değer en çok metafor üretilen kategorilerdir (Akgül, 2021).

Bu çalışmalar yetenek ve yetersizlik gösteren özel gereksinimli öğrencilere yönelik metaforik algılarla ilgili bilgi vermekle birlikte iki kere farklı öğrencilere yönelik metaforik algıları açıklamakta sınırlılık göstermektedir. Bu yetersizliğin oluşturduğu boşluğu, iki kere farklılıkla ilgili metaforik algıların incelenmesinin doldurabileceği düşünölmektedir. Bu kapsamda mevcut araştırma iki kere farklı öğrencilerle çalışma potansiyeli en yüksek olduğu düşünölen özel eğitim öğretmen adaylarının iki kere farklılığa yönelik metaforik algılarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç dâhilinde aşığıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Özel eğitim öğretmen adaylarının iki kere farklılık kavramına ilişkin metaforları nelerdir?
2. Özel eğitim öğretmen adaylarının iki kere farklılık kavramına ilişkin metaforları, ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırmada özel eğitim öğretmen adaylarının iki kere farklılığa yönelik metaforik algılarının belirlenmesi amaçlandığından nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması güncel, karmaşık sosyal durumun anlaşılması amacı ile detaylı verilerin toplandığı ve analiz edildiği araştırma desendir (Creswell & Poth, 2017, Lune & Berg, 2017). Sosyal bir durumun derinlemesine incelenmesini amaçlandığından eğitim alanında da sıklıkla tercih edilen bir desendir (Creswell & Creswell, 2017; Yin, 2017). Bu çalışmada ele alınan durum, özel eğitim öğretmen adaylarının iki kere farklılık kavramına ilişkin metaforik algılarıdır.

Çalışma Grubu

Bir çalışmada gözlem birimlerinin belli özelliklere sahip olaylar, kişiler, durumlar ya da nesnelere oluşması amaçlandığında kullanılan örnekleme yöntemi ölçüt örneklemedir (Büyüköztürk vd., 2014). Ölçüt örnekleme için belirlenmiş ölçütü karşılayan birimler, örneklem grubuna dahil edilir. Bu çalışmada 2020-2021 akademik yılında özel eğitim bölümünde eğitim alıyor olma ölçütünü taşıyan 175 öğretmen adayı çalışma grubunu oluşturmuştur. Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Araştırmaya Katılan Özel Eğitim Öğretmen Adaylarının Demografik Özellikler Açısından Dağılımları

Katılımcılar	Demografik Bilgiler	Kategoriler	f	%
Özel Eğitim Bölümü Öğretmen Adayları	Cinsiyet	Kadın	125	%71,4
		Erkek	50	%28,6
	Sınıf	1. Sınıf	44	%25,2
		2. Sınıf	48	%27,4
		3. Sınıf	73	%41,7
		4. Sınıf	10	%5,7
	Uzmanlık Alanları	OSB	44	%25,1
		ÖY	21	%12,0
		ZY	13	%7,4
		ÖG	5	%2,9
		Uzmanlık Alanı Seçmeyenler	92	%52,6
	Kavramdan Haberdar Olma	Evet	78	%45,1
Hayır		97	%54,9	

Çalışmaya katılan 175 katılımcının büyük bir kısmı kadın (%71,4), 3.sınıf öğrencisidir (%41,7). Ayrıca katılımcıların büyük bir kısmı iki kere farklılık kavramından haberdar değildir (%54,9).

Verilerin Toplanması

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının “iki kere farklılık” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amacıyla veriler çevrimiçi bir form aracılığı ile toplanmıştır. Katılımcıların bu kavramı hiç duymamış olmaları veya yanlış ön bilgiye sahip olma ihtimalleri dikkate alınarak iki kere farklılığın ne olduğu açıklanmış, kendilerinden beklenenin metafor oluşturmaları ve bu metaforu açıklamaları olduğu belirtilmiştir. Daha sonra “iki kere farklılık gibidir çünkü” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Öğretmen adaylarının yazdığı bu ifadeler doküman olarak bu araştırmanın temel veri kaynağını oluşturmuştur.

Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. İçerik analizinin temel amacı toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Elde edilen formlardan metafor ile açıklama arasında mantıksal bağ bulunanlar analize dâhil edilmiştir. Araştırmaya katılan 175 öğretmen adayı 120 geçerli metafor üretmişlerdir. Elde edilen metaforlar adlandırma, tasnif etme, yeniden organize etme/derleme, kategori geliştirme, geçerlilik ve güvenilirlik sağlama, frekansların hesaplanması ve verilerin yorumlanması aşamaları dikkate alınarak analiz edilmiştir (Saban, 2008).

Adlandırma aşamasında öğretmen adaylarının iki kere farklılık kavramına ilişkin ürettikleri metaforlar öncelikle kodlanmış ve alfabetik olarak sıralanmıştır. Eleme sürecinde üretilen metaforlar konu, kaynak ve konu ile metafor arasındaki ilişki açısından incelenmiş metafor niteliği taşımayanlar analiz dışında bırakılmıştır. Dört öğretmen adayı iki kere farklılık kavramının tanımını açıklamaya çalışmış (Ör: *Hem üstün zekâlı olup bunun yanı sıra OSB, asperger sendromu, DEHB tanısı alan kişilere denir çünkü iki kere farklılığı bulunuyor*), 25

öğretmen adayı kavram ile ilgili metafor üretmediklerini ifade etmiş (Ör: *İki kere farklılık kavramını herhangi başka bir şeye benzetemiyorum*), 26 öğretmen adayı ise metafor üretmiş ancak nedenini açıklamadığı için yanıtları analiz dışı bırakılmıştır (Ör: *Gül ve diken gibidir*). Eleme işlemi sonucunda 120 geçerli metafora ulaşılmıştır ve bu metaforlar için tekrar alfabetik sıralama yapılmıştır. İnanırcılığı sağlamak amacıyla geçerli metaforlar çalışmadaki birinci araştırmacı ve bir özel eğitim uzmanı tarafından metaforların ortak özellikleri dikkate alınarak kategoriler geliştirilmeye çalışılmıştır. Metaforlar geliştirilen kategoriler altında özel eğitim uzmanı ve araştırmacı tarafından bağımsız olarak listelenmiştir. Listeleme işlemi sonrasında metaforların kategorilere dağılımına yönelik kodlayıcılar arası güvenilirlik katsayısı Miles ve Huberman'ın güvenilirlik formülü " $\frac{\text{Görüş birliği}}{(\text{görüş birliği} + \text{görüş ayrılığı})} \times 100$ " ile hesaplanmıştır (Miles & Huberman, 1994). Bu çalışmada araştırmacı ve özel eğitim uzmanı arasındaki güvenilirlik katsayısı %92 olarak hesaplanmıştır. Araştırmacı ve özel eğitim uzmanı arasında %100 fikir birliğine varılana kadar kategoriler ile ilgili görüşülmüştür. Kategori geliştirme ve metaforları bu kategoriler altında listeleme süreci %100 uzlaşmaya varıncaya kadar devam etmiş ve sonuç olarak oluşturulan yedi kavramsal kategori altında 120 metafor listelenmiştir. Ardından nitel araştırma deneyimi olan bir Türk Dili uzmanı metaforlar ve kategoriler arasında anlamsal kontrolü inceleme amacıyla, özel eğitim uzmanı ve araştırmacı tarafından geliştirilen yedi kavramsal kategori altında 120 metafor bağımsız olarak listelenmiştir. Araştırmacı ve özel eğitim uzmanı tarafından oluşturulan liste ile Türk Dili uzmanının oluşturduğu listenin uyumu aynı formül kullanılarak değerlendirilmiştir (Miles & Huberman, 1994). Listelerin %95 örtüştüğü görülmüştür. Bazı metaforlar aynı olsa bile, metafor ve açıklama arasındaki ilişkinin değişkenlik göstermesi sebebi ile bu metaforlar farklı kavramsal kategoriler altında değerlendirilmiştir (Ör: *"İki kere farklılık hayat gibidir çünkü günden güne değişir"* ifadesi Değişim kategorisinde; *"İki kere farklılık hayat gibidir hem çok güzel ve özel yanları var ama diğer tarafta da zor durumlar var"* ifadesi ise Zıtlık kategorisinde ele alınmıştır). Yapılan düzeltmelerin ardından %100 fikir birliğine varılmıştır. Kodlayıcılar arası güvenilirlik çalışmalarının yanı sıra bulgular bölümünde öğretmen adaylarının metaforları ile ilgili doğrudan alıntılara yer verilerek araştırma bulgularına nasıl ulaşıldığı örneklendirilmiştir. Son olarak metaforlar ve kategoriler için frekans ve yüzde hesaplamaları yapılmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan 175 özel eğitim öğretmen adayının ürettikleri metaforlar incelendiğinde 120 geçerli metafor ürettikleri görülmüştür. Bu metaforlar yedi kavramsal kategori altında incelenmiştir. Bu kavramsal kategoriler Zıtlık, Zorluk, Gizlilik, Farklılık, Çaba Gerektirme, Bütünlük ve Değişim'dir. İzleyen satırlarda sunulan Tablo 2'de öğretmen adaylarının ürettikleri 120 metafora ilişkin veriler ve bu metaforların yedi kavramsal kategoriye dağılımı sunulmuştur.

Tablo 2*İki Kere Farklılık Kavramına İlişkin Metaforların Kavramsal Kategorilere Dağılımı*

Kavramsal Kategoriler	Üretilen Metaforlar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Zıtlık	Madalyon (3), Mıknatıs (3), Çift Yön (2), Elma (2), Gül (2), Mucize (2), Su (2), Yağmur (2), Ateş (1), Ateş ve Su (1), Araf (1), Aynı Yolu Yürümek (1), Ayrı Dünyaların Buluşması (1), Beyaz Kağıttaki Nokta (1), Bir Derste Çok Başarılı Olup Diğerini Anlamamak (1), Çiçeğe Alerjisi Olan Bahçıvan (1), Çift Özellik (1), Çift Cinsiyet (1), Dağ (1), Eli Olmayan Ressam (1), Farklı Toplumsal Roller (1), Kayan Yıldız (1), Kolu Olmayan Asker (1), Kömür Tozu İle Kaplı Elmas (1), Dünya (1), Gece ve Gündüz (1), Gül (1), Greyfurt (1), Hayat (1), Hephaistos (Çirkin Tanrı) (1), Kum Saati (1), Siyah ve Beyaz (1), Nötr (1), Terazî (1), Tavus Kuşu (1), Deposu Dolu Son Model Tekerî Patlak Araba (1), Zeki Ama Tembî (1), Katlanmış Kağıt (1), Süper Kahraman (1), Timsah (1), Yılmaz Güney (1), Ying Yang Sembolü (1), Zıt Kavram (1), Zıtlık (1)	54	%64,8
Farklılık	Gökkuşığı (7), Özel Olmak (2), Ağaç (1), Armağan (1), Aşılmiş Meyve Ağacı (1), Çatal (1) Göz (1), Işık (1), Kekstra (1), Mevsim (1), Renk (1), Resim Defteri (1), Tablo (1),	20	%24,0
Zorluk	Çoklu Yetersizlik (5), Çıkmaz Yol (1), Çürük Yumurta (1), Sel (1), Dengesiz Terazî (1), Dağa Tırmanmak (1), İstakoz (1), İki Çocuğu Olan Anne (1), İki Zorluk (1), İş Yükü (1), Sınav (1)	15	%18,0
Gizlilik	Maske (2), Buzdağı (1), Kapağı Yırtılmış Kitap (1), Dondurma (1), Kar Yağması (1), Tahterevallî (1), Anlaşılmayan Dahi (1), Limon (1), Matruşka Bebek (1), Sarmaşık (1), Pandora'nın Kutusu (1)	12	%14,4
Çaba Gerektirme	Kalem (1), Ceviz Ayıklamak (1), Çift Anadal (1), Kâğıt (1), Kakao Çekirdeğı (1), Cam Fanus Taşımak (1), Maden (1), Manolya Çiçeğı (1), Sandık (1), Düğüm (1)	10	%12,0
Bütünlük	Bütün (1), Elma (1), Gökkuşığı (1), Tren ve Ray (1), Mevsim (1), Yapbozun Son Parçası (1)	6	%7,2
Değişim	Güneş (1), Hayat (1), İnsan (1)	3	%3,6
Toplam		120	%100

Tablo 2 incelendiğinde en fazla metafor üretilen kavramsal kategorilerin Zıtlık ($n = 54$, %64,8) ve Farklılık ($n = 20$, %24) kategorileri; en fazla tekrarlanan metaforlar gökkuşığı ($n = 8$, %9,6), çoklu yetersizlik ($n = 5$, %6), madalyon ($n = 3$, %3,6) ve mıknatıs ($n = 3$, %3,6) olduğu görülmüştür. Özel eğitim öğretmen adaylarının iki kere farklılık kavramına ilişkin ürettikleri

metaforlar ve oluşturulan kavramsal kategoriler, katılımcılardan doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur.

İki Kere Farklılık Kavramına İlişkin Kavramsal Kategoriler

1. İki Kere Farklılık Kavramını Zıtlık ile İlişkilendirenler

Zıtlık kavramsal kategorisi altında, iki kere farklılık kavramının zıtlıkları barındıran, beklenmedik iki durumun bir arada bulunduğu durumları vurgulayan metaforlar ele alınmıştır. Bu kavramsal kategori, özel eğitim öğretmen adaylarının iki kere farklılık kavramı ile ilgili en çok metafor ürettikleri kavramsal kategoridir. Zıtlık ile ilişkilendirilmiş 54 metafor bulunmaktadır. En çok tekrarlanan metaforlar madalyon, mıknaş, çift yön, elma, gül, mucize, su ve yağmurdur. İki kere farklılığı zıtlıkları barındıran bir kavram olarak algılayan özel eğitim öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlara örnek olarak şu ifadeler sunulabilir: *“İki kere farklılık çiçeklere alerjisi olan bahçıvan gibidir çünkü hem işinin ehlidir hem de önünde büyük bir engel vardır (K.58).”, “İki kere farklılık yarısı çürük yarısı sağlam bir elmaya benzer çünkü elmanın yarısı ne kadar sağlam ve lezzetli olsa da diğer yarısının tadı kötü ve lezzetsizdir (K.66).”, “İki kere farklılık greyfurt gibidir çünkü dışardan üstün yeteneğine imrenilir ama içi acıdır (K.68).”, “İki kere farklılık gül gibidir çünkü hoş bir tarafı varken buna eşlik eden diken diye nitelendirilebilecek bir engeli vardır (K.71).”, “İki kere farklılık kılıç ustası ama kolu olmayan bir asker gibidir çünkü herkesten üstün bir özelliğe sahip olmasına rağmen bu özelliği kullanmasını engelleyen bir olumsuzluk vardır (K.75).”, “İki kere farklılık tavus kuşu gibidir çünkü insanlar bir anda özel yeteneği, tavus kuşunun tüyleri gibi muhteşem görür ama yaşanan güçlük de tavus kuşunun ayakları gibi göze batar (K.87).”, “Zeki olup tembel olmak gibidir çünkü özel bir yeteneği var fakat yeteneğini etkin bir şekilde gerçekleştiriyor (K.89).”, “İki kere farklılık madalyon gibidir çünkü bir yüzü bireyin yetersizliğini ortaya koyarken diğer yüzünde bireyin başarısı vardır (K.94).”, “İki kere farklılık gece ve gündüz gibidir çünkü bu hem bir zıtlık ve hem de bir denge halidir (K.100).”, “Ying Yang sembolü gibidir çünkü hem renkler farklıdır hem de içinde birbirinin zıttı renklerden oluşan bir denge vardır (K.103).”*

2. İki Kere Farklılık Kavramını Farklılık ile İlişkilendirenler

Farklılık kavramsal kategorisi altında, iki kere farklılık kavramını farklılıkları kapsayan, beklenenden sapmış olan bir kavram olarak algılayan metaforlar ele alınmıştır. Farklılık ile ilişkilendirilmiş 20 metafor bulunmaktadır. En çok tekrarlanan metaforlar gökkuşağı ve özel olmaktır. İki kere farklılığı farklılaşan bir kavram olarak algılayan özel eğitim öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlara örnek olarak şu ifadeler sunulabilir: *“İki kere farklılık tablo gibidir çünkü her ayrıntısı farklı bir anlam taşımaktadır (K.13).”, “İki kere farklılık ağaç gibidir çünkü her ağaç verdiği güzelliklerle beraber yeri geldiğinde zaman zaman meyve vermeyebilir ya da verdiği meyveler mükemmel olmama gibi farklılıklar sergileyebilir (K.14).”, “İki kere farklılık aşılınmış bir meyve ağacı gibidir çünkü aşılı bir ağaç, aynı kökten farklı renkte çiçekler açan dallara sahiptir (K.15).”, “İki kere farklılık gökkuşağı gibidir çünkü içinde birçok renk ve farklılık barındırır (K.19).”*

3. İki Kere Farklılık Kavramını Zorluk ile İlişkilendirenler

Zorluk kavramsal kategorisi altında, iki kere farklılık kavramını zorlayıcı bir kavram olarak algılayan metaforlar ele alınmıştır. Zorluk ile ilişkilendirilmiş 15 metafor bulunmaktadır. En çok tekrarlanan metafor çoklu yetersizliktir. İki kere farklılığı zorlayıcı bir kavram olarak

algılayan özel eğitim öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlara örnek olarak şu ifadeler sunulabilir: *“İki kere farklılık çoklu yetersizlik gibidir çünkü artı bir engel daha vardır bireyin hayatını zorlaştırır (K.108).”*, *“İki kere farklılığı dengesiz terazi gibi düşünebiliriz çünkü ne kadar özel yetenekli olsa da yetersizlik olduğu sürece denge sağlanamaz (K.113).”*, *“İki kere farklılık istakoz gibidir çünkü birey tıpkı bir istakozun kabuğunu kırıp kendine yeni ve büyük bir kabuk yapması gibi kendini geliştirmek ve potansiyelini ortaya koymak için varoluşunu oluşturan rahatsız ve stresli hissettiği durumla mücadele edip onunla hem mücadele etmeyi hem de onunla yaşamayı öğrenmektir (K.114).”*, *“İki kere farklılık bir annenin iki çocuğa annelik yapması gibidir çünkü bir annenin iki çocuğu olması iki ayrı zorluk ve iki ayrı sorumluluk gerektirir (K.115).”*, *“İki kere farklılık sel gibidir, selde de hayata tutunmak zordur, iki kere farklılıkta da hayata tutunmak zordur (K.118).”*

4. İki Kere Farklılık Kavramını Gizlilik ile İlişkilendirenler

Gizlilik kavramsal kategorisi altında, iki kere farklılık kavramını saklanmış, fark edilmeyen bir kavram olarak algılayan metaforlar ele alınmıştır. Gizlilik ile ilişkilendirilmiş 12 metafor bulunmaktadır. En çok tekrarlanan metafor maskedir. İki kere farklılığı saklanan bir kavram olarak algılayan özel eğitim öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlara örnek olarak şu ifadeler sunulabilir: *“İki kere farklılık anlaşılmayan dâhiler gibidir çünkü üstün yetenekleri özel öğrenme güçlüğü ile perdelenir (K.40).”*, *“İki kere farklılık kar yağması gibidir çünkü sahip olunan özel yetenek, sahip olunan güçlüğü örter (K.42).”*, *“İki kere farklılık limon gibidir çünkü öğrencinin üstün yetenekleri genelde bilinmiyor. Limonun içindeki çok fazla olan şeker oranının bilinmemesi gibi (K.43).”*, *“İki kere farklılık maske gibidir çünkü eksik yönleri üstün yönlerini gizler (K.45).”*, *“İki kere farklılık tahterevallı gibidir çünkü özel yetenek üst kısımda kalarak OSB'nin olumsuz etkilerinin önüne geçebilir (K.49).”*, *“İki kere farklılık kapağı yırtılmış kitap gibidir çünkü görüntüsüne aldanıp o kitabı istemeyince aslında değerli bir cevheri göz ardı etmiş oluruz (K.50).”*

5. İki Kere Farklılık Kavramını Çaba Gerektirme ile İlişkilendirenler

Çaba Gerektirme kavramsal kategorisi altında, iki kere farklılık kavramını ilgiye, desteğe ihtiyacı olan bu sağlandığında gelişim gösteren bir kavram olarak algılayan metaforlar ele alınmıştır. Çaba Gerektirme ile ilişkilendirilmiş 10 metafor bulunmaktadır. Bu kategorideki her metafor yalnızca bir kez üretilmiştir. İki kere farklılığı çaba gerektiren bir kavram olarak algılayan özel eğitim öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlara örnek olarak şu ifadeler sunulabilir: *“İki kere farklılık cam fanus taşımak gibidir çünkü daha fazla dikkat ve özveri gerektirir (K.30).”*, *“Cevizi önce yeşil renkli dış katmanından daha sonra da kendi kabuğundan ayıklamak gibidir çünkü karşındakine ulaşip ona yetebilmen için daha çok güç sarf etmen gerekecek (K.31).”*, *“İki kere farklılık maden gibidir çünkü fark edilmesi ve anlaşılması güçtür ancak fark edilip bir de üstüne uygun eğitim verildiğinde kapasitelerini ortaya çıkarıp değerli işler başarabilirler (K.36).”*, *“İki kere farklılık içinde değerli eşyalar olan ama kilidinin açılması zor bir sandık gibidir çünkü açılması zor kilidi ona eşlik eden güçlükleri, içindeki değerli eşyalar ise onun özel yeteneğini ve yapabileceklerini temsil eder (K.38).”*

6. İki Kere Farklılık Kavramını Bütünlük ile İlişkilendirenler

Bütünlük kavramsal kategorisi altında, iki kere farklılık kavramını özelliklerinin etkileşimi ile bir bütün oluşturan bir kavram olarak algılayan metaforlar ele alınmıştır. Bütünlük ile ilişkilendirilmiş 6 metafor bulunmaktadır. Bu kategorideki her metafor yalnızca bir kez

üretimiştir. İki kere farklılığı bütüncül bir kavram olarak algılayan özel eğitim öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlara örnek olarak şu ifadeler sunulabilir: *“İki kere farklılık gökkuşağı gibidir çünkü gökkuşağı yedi ayrı rengin bir araya gelmesiyle bir bütün oluşturur (K.3).”*, *“Bir yapbozun son parçası gibidir bütünde eksik olan kısmı tamamlar (K.5)”*

7. İki Kere Farklılık Kavramını Değişim ile İlişkilendirenler

Değişim kavramsal kategorisi altında, iki kere farklılık kavramını değişim gösteren, aynı kalmayan bir kavram olarak algılayan metaforlar ele alınmıştır. Değişim ile ilişkilendirilmiş 3 metafor bulunmaktadır. Bu kategorideki her metafor yalnızca bir kez üretilmiştir. İki kere farklılığı değişim gösteren bir kavram olarak algılayan özel eğitim öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlara örnek olarak şu ifadeler sunulabilir: *“Güneş gibidir çünkü güneş bir önceki günün güneşi değildir (K.7).”*, *“İnsan gibidir çünkü insan da farklılaşabilir (K.9).”*

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Özel eğitim öğretmen adaylarının iki kere farklılığa yönelik metaforik algılarının belirlenmesini amaçlayan bu çalışmaya 175 öğretmen adayı katılmış, öğretmen adayları 120 geçerli metafor üretmişlerdir. Üretilen metaforlar yedi kavramsal kategori altında değerlendirilmiştir. Bunlar Zıtlık, Zorluk, Gizlilik, Farklılık, Çaba Gerektirme, Bütünlük ve Değişim'dir. 175 katılımcının 55'inin ürettikleri metaforlar geçersiz sayılmıştır. Bu 55 metaforun dördü tanım olduğu için, 25'i iki kere farklılığa yönelik metafor üretmediklerini ifade ettiği için, 26'sı ise metafor ve sonuç ilişkisi kurmadığı için elenmiştir. Metafor üretmediği için elenen 25 formdan 18'inin katılımcıları, daha önce iki kere farklılık kavramını hiç duymadıklarını ifade etmişlerdir. Bireylerin bir kavram ile ilgili ürettikleri metaforlar, kavrama nereden baktıkları ve nasıl bir anlam yüklediklerini görmemize olanak tanır (Yavuz-Açıl & Kanlı, 2018) ancak bireylerin kavrama yönelik ön bilgileri sınırlı ise kavrama yönelik bakış açıları ve yükledikleri anlamlar da sınırlı olabilir veya olmayabilir. Mevcut Özel Eğitim Öğretmenliği lisans programı incelendiğinde doğrudan iki kere farklılığı konu edinen bir ders olmadığı görülmekte (Yüksek Öğretim Kurulu [YÖK], 2018) ve öğretmenlerin iki kere farklı öğrencilerle çalışmak için mesleki gelişime ihtiyaç duydukları bilinmektedir (Wormald vd., 2015) Bu sebeple elenen metafor sayısının bu kadar fazla olmasının sebebi, öğretmen adaylarının iki kere farklılık kavramına ilişkin yeterli bilgi sahibi olmaması olabilir. Bu bağlamda özel eğitim öğretmen adaylarının lisans eğitimlerinde iki kere farklı öğrencilere yönelik bilgi düzeylerini arttıracak derslere, eğitimlere ihtiyaç duydukları söylenebilir.

En fazla metafor üretilen kavramsal kategori, Zıtlık kavramsal kategorisidir. Yetenek ve yetersizliğin kesişim kümesi olarak karakterize edilen iki kere farklılığın (Stenberg & Grigorenk, 2012) karşıt durumları barındırdığı düşünülen yapısı gereği Zıtlık kavramsal kategorisinin bu denli öne çıkması malumun ilamı olarak değerlendirilebilir. İki kere farklı bireylerin bazı alanlarda yetenekleri ile öne çıkmasına karşın bazı alanlarda beklenenin altında performans göstermesi, Zıtlık kavramsal kategorisi altında karşımıza çıkan “Zeki ama tembel” metaforunun, öğretmenleri tarafından da düşünülmesine sebep olabilir. Zıtlık gösteren bu durumla baş etmesini desteklemek için iki kere farklı öğrenciler doğru şekilde değerlendirilmeli ve özellikleri dikkate alınarak onlar için bireyselleştirilmelidir (Leana-Taşçılar, 2017).

Farklılık kavramsal kategorisi en fazla metafor üretilen ikinci kavramsal kategoridir. Bu kavramsal kategori iki kere farklılığın gökkuşağı gibi rengarenk bir yapıya sahip, özel bir durum olduğunu vurgulayan metaforların olduğu kategoridir. Farklılık kavramsal kategorisinin öne

çıkmasının sebebi kavramın kapsadığı çeşitlik olabilir. Öncelikle sadece özel yetenekli olarak tanılanmış bireyler homojen olmayan bir gruptur. Örneğin matematikçi ve kriptolog, II. Dünya Savaşı sırasında Alman şifrelerinin kırılmasında önemli rol oynayan Alan Turing, bilgisayar biliminin; “Kendinden başka biri olmaya gerek yok” (Woolf, 2014, s. 14) sözüne sahip yazar ve eleştirmen Virginia Woolf ise bilinç akışı tekniğinin yaratıcısı sayılmaktadır. Alan Turing de Virginia Woolf da özel yeteneklidir. Elbette çalışkanlıkları, azimleri ve yaratıcılıkları gibi ortak yanları vardır ancak yeteneklerinin dışavurumu çok farklıdır. Benzer bir örnek olarak Quentin Tarantino ve Stephen Hawking’in IQ skorları eşit (Ambridge, 2014) olmasına rağmen yaptıkları işler bambaşkadır. Bunlara ek olarak özel yetenekli kişilerin bu çok çeşitli yeteneklerine eşlik eden yine çok çeşitli güçlükleri sebebiyle iki kere farklı bireyler oldukça heterojen bir grup olmalarına sebep olmaktadır (Foley-Nicpon vd., 2013; Reis vd., 2014).

Zorluk kavramsal kategorisi altında iki kere farklılığın zorlayıcı bir yapı olduğunu vurgulayan metaforlar bulunmaktadır. Bu zorlayıcı yapıyı çan eğrisinin uçlarını aynı anda yaşamak gibi düşünebilirsiniz (Hirt, 2018). Çan eğrisinin aynı anda yaşanan uçları eğitimciler yeterli bilgi sahibi olmadığında iki kere farklı öğrencileri anlamakta zorlandıkları bilinmektedir (Gari vd., 2018). Öğretmen adaylarının iki kere farklı öğrencilere yönelik bir eğitim almamaları sebebiyle sınırlı bilgi sahibi olmaları sebebiyle kavramı zorlukla ilişkilendirmelerine sebep olabilir. Bu noktada öğretmen adaylarının iki kere farklılığa yönelik mesleki gelişimlerinin sağlanmasının önem taşıdığı söylenebilir (Duyar, 2020; Wormald vd., 2015). Buna ek olarak Zorluk kategorisinde “çoklu yetersizlik” metaforunun öne çıktığı görülmektedir. Katılımcıların iki kere farklılığı çoklu yetersizliğe benzeterek açıklamaları, kavramların birden fazla tanı durumunda kullanılma ortak özelliği ile ilişkili olduğu düşünülebilir. Bu ortak özelliğin yanı sıra iki kavramın farklılıkları da bulunmaktadır. Özel gereksinimli bireyler tek bir yetersizlikten etkilenebilecekleri gibi birden fazla yetersizlikten de etkilenebilirler (Eldeniz-Çetin vd., 2020). Bu durum çoklu yetersizlik olarak tanımlanmaktadır (Sarı, 2013). Örneğin zihinsel yetersizlik, görme yetersizliği, işitme yetersizliği gibi özel gereksinimleri eş zamanlı olarak yaşayan bir birey çoklu yetersizlik göstermektedir (Şafak, 2012). Tanım incelendiğinde görülmektedir ki çoklu yetersizlik yaşayan bir birey özel yetenekli de olabilir ancak bu durumun söz konusu olması için birden fazla yetersizlik göstermesine ek olarak özel yetenekli de olması gerekmektedir. Yani iki kere farklılık ve çoklu yetersizliğin birbirine eşlik ettiği durumlar olabilmektedir ancak kavramların temel farkı iki kere farklılıkta sabit bir yetenek kategorisi varken çoklu yetersizlikte sabit olan yetersizlik kategorisidir. İki kere farklı bir bireyin birden fazla yetersizlik gösteriyor olması çoklu yetersizlik tanımı ile, çoklu yetersizliğe sahip bireyin özel yetenek gösteriyor olması iki kere farklılık tanımı ile kesişmektedir.

Gizlilik kavramsal kategorisi iki kere farklılık alanyazınında özellikle vurgulanan bir kavrama işaret ediyor olabilir: Maskeleye etkisi. Maskeleye etkisi yetenek ve yetersizlik alanlarının karşılıklı etkileşimi sonucunda bireyin mevcut durumunun eksik değerlendirilmesi veya tamamen fark edilmez hâle gelmesidir (Mccoach vd., 2001; Silverman, 2009). İki kere farklılık kavramının gizlilikle ilişkilendirilmesine bu etki sebep olabilir. Bu öğrencilerin fark edilip tanılanabilmesi için iki kere farklı öğrencilere yönelik eğitim almış kişilerin iş birliği içinde olduğu kapsamlı bir değerlendirmeye ihtiyaç vardır (Reis & Renzulli, 2020). Bu noktada öğretmenlerin, iki kere farklı bireylerin özelliklerini biliyor ve öğrencilerini dikkatle gözlemliyor olmaları gerekmektedir. Aksi takdirde yeteneğin yetersizliği, yetersizliğin yeteneği ya da her

ikisinin birbirini gizlemesi durumu iki kere farklı bireylerin fark edilmesi, doğru tanınması, uygun eğitime erişmesi sürecinde zincirleme sorunlara yol açmaktadır (Ruban & Reis, 2005).

Çaba Gerektirme kavramsal kategorisi iki kere farklılığın ilgi ve özen isteyen, bunlar sağlandığı taktirde gelişim gösteren bir durum olduğu ilişkisini kuran metaforların dâhil edildiği kategoridir. İki kere farklı öğrencilerin eğitiminin sistematik bir şekilde planlanması gerektiği önemli bir gerçektir. Fakat özel yetenekli olmanın özel gereksinimleri telafi edeceği, iki kere farklı öğrencilerle çalışırken onların zayıf yanlarını başlangıç noktası olarak planlama yapmamız gerektiğine dair mitler bulunmaktadır (Morin, t.y.). İki kere farklı öğrencilerin yeteneklerini telafi edici stratejileri kullanmaya yönlendirmeleri muhtemeldir ancak bunu yapıyor olmaları sistematik bir planlamaya ihtiyaç duymadıkları anlamına gelmemektedir (Hirt, 2018). Bu sistematik planlama yapılırken öğrencilerin güçlü ve zayıf yanları dikkatle tespit edilmeli ve öğretim süreçlerinde motivasyonlarını kaybetmemeleri için güçlü yanlarını geliştirmekle başlayarak zayıf yanlarını desteklemek gerekmektedir (Buică-Belciu & Popovici, 2014).

İki kere farklılık kavramı için geliştirilen son kavramsal kategoriler Bütünlük ve Değişimdir. Bu kavramsal kategoriler altında toplam 9 metafor üretilmiştir. Bu kategorilerden Bütünlük kategorisi iki kere farklılığı parçaların birleşimi sonucunda elde edilen bir bütün olarak algılarken Değişim kategorisi iki kere farklılığın değişim gösteren bir durum olduğunu vurgulayan metaforların yer aldığı kategoridir. İki kere farklılık kavramının çeşitli parçaları, özellikleri olsa da son noktada bir bütün oluşturduğu vurgusu iki kere farklı bireylerin bütüncül olarak değerlendirilmesi açısından önemli bir bakış açıdır. Ne sadece güçlü ne de sadece zayıf yönlerini dikkate almak yeterli olmayacaktır. Tüm farklılıklarını bir arada değerlendirip uygun planlama yapılmalıdır. Benzer bir şekilde Değişim kategorisi altında ele alınan insan metaforunda insanın gündün güne değişim gösteren bir yapı olduğu vurgusu da bu güçlü ve zayıf yönlerin değişim göstereceğine işaret etmektedir.

Özel eğitim öğretmenliği bölümünde eğitim almakta olan 175 öğretmen adayının katılımı ile elde edilen 120 metafor ile sınırlı olan bu çalışmaya dayanarak bazı önerilerde bulunulabilir. Konu ile ilgili sınırlı çalışma olması özel eğitim öğretmen adaylarının ve öğretmenlerinin iki kere farklılığa yönelik bilgi düzeylerinin ve tutumlarının inceleneceği çalışmaların planlanması önerilebilir. İki kere farklı bireyler henüz Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği kapsamında yer almamaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018). Kavramın yasal kabulünün iki kere farklı bireylerin eğitimlerine ve öğretmen yetiştirmeye yönelik uygulamaları peşinde getireceğinden öncelikle kavramın kapsanmasının katalizör olacağı düşünülmektedir. Bunun akabinde özel eğitim öğretmeni yetiştirme lisans programında iki kere farklı bireylerin eğitimine yönelik derslerin, mezun olmuş özel eğitim öğretmenleri için hizmet içi eğitimlerin planlanması önerilebilir. Bu sayede öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının iki kere farklılık kavramına aşinalıkları ve bu bireylerin varlığına yönelik farkındalıkları artırılabilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan E-35853172-600-00001521886 sayılı yazı ile izin alınmıştır.

Kaynakça/References

- Akgül, G. (2021). Teachers' metaphors and views about gifted students and their education. *Gifted Education International*, 1-17. <https://doi.org/10.1177/0261429421988927>
- Ambridge, B. (2014). *Psy-q: Test yourself with more than 80 quizzes, puzzles and experiments for everyday life*. Penguin Books.
- Amran, H. A., & Majid, R. A. (2019). Learning strategies for twice-exceptional students. *International Journal of Special Education*, 33(4), 954-976.
- Buică-Belciu, C., & Popovici, D. V. (2014). Being twice exceptional: Gifted students with learning disabilities. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 127, 519-523. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.03.302>
- Brody, L. E., & Mills, C. J. (1997). Gifted children with learning disabilities: A review of the issues. *Journal of Learning Disabilities*, 30(2), 282- 297. <https://doi.org/10.1177/002221949703000304>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Yayıncılık.
- Camcı-Erdoğan, S. (2020). Öğretmen adaylarının özel gereksinimli bireylerin eğitimine yönelik görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, Erken Görünüm. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.663271>
- Camcı-Erdoğan, S., & Güçyeter, Ş. (2019). Öğretmen adaylarının üstün zekâ ve üstün yetenek metaforları. *İlköğretim Online*, 18(3). <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2019.612177>
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. SAGE publications.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2017). *Qualitative inquiry and research design choosing among five approaches*. SAGE Publications.
- Duran, A., & Dağlıoğlu, H. E. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının üstün yetenekli çocuklara ilişkin metaforik algıları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(3), 855-881. <https://doi.org/10.17152/gefad.328869>
- Duyar, S. (2020). *Bilim ve sanat merkezi öğretmenlerinin iki kere farklı öğrenciler hakkındaki bilgi ve öz yeterliklerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Efiliti, E., Demirci, B., & Karaduman, M. (2021). Özel eğitim öğretmenlerinin özel eğitime ve özel eğitim öğrencilerine yönelik metaforik algılarının incelenmesi. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(33), 221-251. <https://doi.org/10.26466/opus.754317>
- Eldeniz-Çetin, M., Çay, E., & Bozak, B. (2020). Çoklu yetersizliği olan bireylerle yapılmış tek denekli araştırmaların incelenmesi: Sistemik derleme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 21(2), 357-381. <https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.521556>
- Erarslan-Çapan, B. (2010). Öğretmen adaylarının üstün yetenekli öğrencilere ilişkin metaforik algıları. *Journal of International Social Research*, 3(12), 140-154.
- Foley-Nipcon, M., Assouline, S., & Colangelo, N. (2013). Twice-exceptional learners: Who needs to know what. *Gifted Child Quarterly*, 57, 169-180. <https://doi.org/10.1177/0016986213490021>
- Gari, A., Mylonas, K., & Portešová, S. (2015). An analysis of attitudes towards the gifted students with learning difficulties using two samples of Greek and Czech primary school teachers. *Gifted Education International*, 31(3), 271-286. <https://doi.org/10.1177/0261429413511887>
- Gilman, B. J., & Peters, D. (2018). Finding and serving twice exceptional students: Using triaged comprehensive assessment and protections of the law. In S. B. Kaufman (Eds.), *Twice exceptional: Supporting and educating bright and creative students with learning difficulties*. (pp.19-47). Oxford University Press.

- Godor, B. P. (2019). Gifted metaphors: Exploring the metaphors of teachers in gifted education and their impact on teaching the gifted. *Roeper Review*, 41(1), 51-60.
<https://doi.org/10.1080/02783193.2018.1553219>
- Gökdere, M. (2012). Sınıf öğretmenleri ile sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırma eğitime yönelik tutum, endişe ve etkileşim düzeylerinin karşılaştırmalı incelemesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2789-2806.
- Hirt, K. (2018). *Boost: 12 effective ways to lift up our twice-exceptional children*. Gifted Homeschoolers Forum Press.
- Kırmızı, M., & Tarım, K. (2018). Matematik öğretmenlerinin üstün zekâlılar hakkındaki görüşlerinin incelenmesi: bir metafor çalışması. *Sakarya University Journal of Education*, 8(4). <https://doi.org/337-350.10.19126/suje.452059>
- Krausz, L. (2017). Understanding the learning & advocacy needs of a twice-exceptional student through a strengths-based lens: Review of the literature. *Scholarship and Engagement in Education*, 1(1), 10.
- Laine, S., Hotulainen, R., & Tirri, K. (2019). Finnish elementary school teachers' attitudes toward gifted education. *Roeper Review*, 41(2), 76-87.
<https://doi.org/10.1080/02783193.2019.1592794>
- Leana-Taşçılar, M. Z. (2017). İki kez özel öğrencilerin eğitim programları nasıl olmalıdır. S. Emir (Ed.), *Özel yeteneklilerin eğitiminde program tasarımı* içinde (ss. 301-320). Pegem Akademi.
- Lune, H., & Berg, B. L. (2017). *Qualitative research methods for the social sciences*. Pearson.
- Mccoach, D. B., Kehle, T. J., Bray, M. A. ve Siegle, D. (2001). Best practices in the identification of gifted students with learning disabilities. *Psychology in the Schools*, 38(5), 403-411.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2nd Edition). SAGE Publications.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2018). *Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği*. T.C Resmi Gazete (30471).
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm>
- Morin, A. (t.y.). *7 myths about twice-exceptional (2e) students*. Understood.
<https://www.understood.org/en/friends-feelings/empowering-your-child/building-on-strengths/7-myths-about-twice-exceptional-2e-students>
- Neihart, M. (2008). Identifying and providing services to twice exceptional children. S. I. Preiffer (Ed.), *Handbook of giftedness in children: Psycho-educational theory, research and best practices* içinde (ss. 115-137). Springer.
- Orel, A., Zerey, Z., & Töret, G. (2004). Sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(1), 23-33.
- Özabacı, N., & Ergün-Başak, B. (2013). A metaphor analysis of teachers' perceptions of students with learning disabilities. *Hacettepe University Journal of Education*, 28(1), 269-280.
- Özsoy, Y. (2014). Bilim ve Sanat Merkezi Öğrenci, öğretmen ve velilerinin üstün yetenekli öğrenci kavramına ilişkin metaforları. *Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 74-87.
- Reis, S. M., & Renzulli, S. J. (2020). Parenting for strengths: Embracing the challenges of raising children identified as twice exceptional. *Gifted Education International*, 37(1) 41-53.
<https://doi.org/10.1177/0261429420934435>
- Reis, S. M., Baum, S. M., & Burke, E. (2014). An operational definition of twice-exceptional learners: Implications and applications. *Gifted Child Quarterly*, 58(3), 217-230.
<https://doi.org/10.1177/0016986214534976>
- Ruban, L. M., & Reis S. M. (2005). Identification and assessment of gifted students with learning disabilities. *Theory Into Practice*, 44(2), 115-124.
https://doi.org/10.1207/s15430421tip4402_6
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 459-496.

- Sarı, H. (2013). Çoklu yetersizliği olan öğrenciler. İ. H. Diken (Ed.), *Özel eğitime gereksinimi olan çocuklar ve özel eğitim* içinde (ss. 449-496). Pegem Akademi.
- Servi, C., & Baştuğ, Y. E. (2019, 6-9 Kasım). *Öğretmen adaylarının özel gereksinimli bireylere yönelik tutumlarının ve metaforik algılarının incelenmesi* [Sözlü bildiri]. 29. Ulusal Özel Eğitim Kongresi, Ege Üniversitesi, İzmir, Türkiye.
- Silverman, L. K. (2009). The two-edged sword of compensation: How the gifted cope with learning disabilities. *Gifted Education International*, 25(2), 115-130.
<https://doi.org/10.1177/026142940902500203>
- Sternberg, R. J., & Grigorenk, E. L. (2012). Learning disabilities, giftedness, and gifted/ld. T. M. Newman, & R. J. Sternberg (Dü) içinde, *Students with both gifts and learning disabilities: Identification, assessment, and outcomes* (ss. 16-29). Springer Science & Business Media.
- Şafak, P. (2012). *Ağır ve çoklu yetersizliği olan çocukların eğitimi*. Vize Yayıncılık.
- Şahin, F., & Güldenöğlü, B. (2013). Engelliler konusunda verilen eğitim programının engellilere yönelik tutumlar üzerindeki etkisi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 214-239.
- Trail, B. (2011). *Twice-exceptional gifted children: Understanding, teaching, and counseling gifted students*. Prufrock Press Inc.
- Uçuş, Ş. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarının ve okul öncesi öğretmeni adaylarının özel eğitime ilişkin metaforik algılarının incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 360-388.
- Webb, J. T., Gore, J. L., Amend, E. R. ve DeVries, A. R. (2016). *Üstün Yetenekli Çocuklar, Uzmanlar ve Aileler İçin El Kitabı* (1. b.). (B. Uyaroğlu, & B. Bülbün Aktı, Çev.) Anı Yayıncılık.
- Woolf, V. (2014). *Kendine ait bir oda [A room of one's own]*. (H. Saraç, Çev.). Remzi Kitabevi. (Orijinal kitabın yayın tarihi 1929).
- Wormald, C., Rogers, K. B., & Vialle, W. (2015). A case study of giftedness and specific learning disabilities: Bridging the two exceptionalities. *Roeper Review*, 37(3), 124-138.
<https://doi.org/10.1080/02783193.2015.1047547>
- Yavuz-Açıl, F. ve Kanlı, E. (2018). Psikoloji bölümü öğrencilerinin yaratıcılık kavramına ilişkin metaforik algıları. *Türk Üstün Zeka ve Eğitim Dergisi*, 8(1), 2-15.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (2017). *Case study research and applications: design and methods*. SAGE Publications.
- Yükseköğretim Kurulu. (2018). *Özel eğitim öğretmenliği lisans programı*.
https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Ozel_Egitim_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf

İletişim/Correspondence

Arş. Gör. Seda ŞAKAR
sakarsedaa@gmail.com
Prof. Dr. Mustafa Serdar KÖKSAL
koksalphd@gmail.com